08/11/2024

Αρίθμηση και διακρίσεις των Αγγέλων – Του Πρωτοπρεσβύτερου π. Γεωργίου Βέτσου

/ Γνώμες

Ο ακριβής αριθμός των αγγέλων δεν μας είναι γνωστός, γνωρίζουμε όμως ότι είναι υπέρογκος. Οι άγγελοι διακρίνονται σε διάφορες τάξεις, με διάφορους τρόπους και ονομασίες. Στην Αγία Γραφή δεν μας αποκαλύπτεται κάποια συστηματική κατάταξη των αγγέλων. Γίνονται όμως, κάποιες αναφορές από το πρώτο κιόλας βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης για Χερουβείμ[1]. Στην Καινή Διαθήκη στις επιστολές του ο Απόστολος Παύλος, κάνει λόγο για Χερουβείμ[2], Αρχές, Δυνάμεις, Εξουσίες, Κυριότητες[3] και Αρχαγγέλους[4].

- Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Βέτσος, Master Θεολογίας

Από τον 4ο αιώνα εκκλησιαστικοί συγγραφείς και Πατέρες της Εκκλησίας[5] προσπάθησαν να δημιουργήσουν μία συγκεκριμένη κατάταξη των αγγέλων με κύριο άξονα τις επιστολές του Αποστόλου Παύλου, οπότε και προέκυψαν τα εννέα τάγματα των αγγέλων. Περί τον 5ο αιώνα, γίνεται μία πιο ξεκάθαρη διάκριση από τον Διονύσιο Αρεοπαγίτη στο έργο του Περί της ουρανίου ιεραρχίας. Κατά τη

διάκριση αυτή υπάρχουν εννέα τάξεις αγγέλων, που κατατάσσονται σε τρείς ιεραρχίες, κάθε μία από τις οποίες περιλαμβάνει τρείς χορούς. Αυτές είναι αρχικά τα Σεραφείμ, τα Χερουβείμ και οι Θρόνοι, στη συνέχεια οι Κυριότητες, οι Εξουσίες και οι Δυνάμεις και τέλος οι Αρχές, οι Αρχάγγελοι και οι Άγγελοι. Κατά το Μέγα Βασίλειο η ιεραρχική τοποθέτηση των αγγέλων δεν βασίζεται στην ουσία τους, αλλά στην περισσότερο ή λιγότερο μετοχή τους στη θεία μακαριότητα.[6]

Ετυμολογικά, το όνομα Σεραφείμ προέρχεται από το εβραϊκό ρήμα «σαράφ» που σημαίνει καίω. Τα όντα αυτά έχουν την ικανότητα να εξαγνίζουν την αμαρτία σε τέτοιο βαθμό που αυτός που δέχεται τούτο το φωτισμό να τον αισθάνεται σαν φωτιά[7]. Η λέξη Χερουβείμ, είναι ο πληθυντικός αριθμός της εβραϊκής λέξης «χερούβ» και σημαίνει πλήθος γνώσης. Τα όντα αυτά, συμβολίζουν τη γνώση σε μία καθαρή και απόλυτη μορφή, η οποία είναι άμεση και διαρκής[8].

Η ονομασία του αγγελικού τάγματος των Θρόνων, έχει μία μεταφορική ερμηνευτική χροιά. Πρόκειται για τους αγγέλους αυτούς, που είναι εξαιρετικά κοντά στο Θεό, στο «θρόνο» Του. Τα όντα αυτά αποκαλύπτουν τη θεία παντοδυναμία[9]. Αντίστοιχα η λέξη «κυριότητα» σημαίνει τη διακυβέρνηση. Το τάγμα αυτό μετέχει στην κυριαρχική ιδιότητα μεταφέροντας το θέλημα του Θεού στους υπόλοιπους αγγέλους[10]. Το τάγμα των Εξουσιών ονομάστηκε έτσι γιατί εφαρμόζει μία εξουσιαστική ισχύ με παραδειγματική και παιδαγωγική όμως χροιά[11]. Οι Δυνάμεις πήραν το όνομα τους από το κύριο χαρακτηριστικό που διαθέτουν και δεν είναι άλλο από τη μεγάλη τους ανδρεία και δύναμη. Αυτό τους δίνει το σθένος να υπηρετούν πιστά τις θείες εντολές[12].

Οι Αρχές είναι το τάγμα του οποίου το όνομα υποδηλώνει τον ηγετικό τους χαρακτήρα. Οι Αρχές, μαζί με τους Αρχαγγέλους και τους Αγγέλους αποτελούν τα εκτελεστικά όργανα του Θεού[13]. Οι αρχάγγελοι είναι άγγελοι, που αναλαμβάνουν αποστολές μεγάλης σημασίας, μεταφέρουν τα σημαντικότερα μηνύματα του Θεού στον άνθρωπο και τον προστατεύουν στις δύσκολες στιγμές. Οι άγγελοι είναι το τελευταίο από τα εννέα τάγματα και το πιο οικείο στους ανθρώπους, καθώς μεταφέρει σε αυτούς τις εντολές του Θεού και συγχρόνως οι Άγγελοι μεριμνούν ιδιαίτερα για την προστασία των ανθρώπων[14].

Στην Αγία Γραφή, γίνεται λόγος περί των ονομάτων των τάξεων των αγγέλων σε ορισμένα από τα εδάφιά της. Ακόμη, τα τάγματα των αγίων αγγέλων αναφέρονται αρκετά στην υμνολογία της Εκκλησίας[15]. Ο Διονύσιος Αρεοπαγίτης ασχολήθηκε συστηματικά με τους αγγέλους χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που παρέχει η Αγία Γραφή[16]. Τις περισσότερες φορές εμφανίζονται μεμονωμένα στους ανθρώπους, ενώ για τη δήλωση του αριθμού των ουρανίων δυνάμεων χρησιμοποιούνται συμβολικές εκφράσεις για να εκφράσουν τον αρκετά μεγάλο και

ανυπολόγιστο αριθμό τους. Στην Πάλαια Διαθήκη υπάρχουν αρκετές αναφορές ενδεικτικές για τον αριθμό των αγγέλων[17]. Στα χωρία αυτά χαρακτηρίζονται ως στρατός του Θεού με διαφοροποίηση του ανθρωπινού στρατού γιατί δεν είναι πολεμοχαρής αλλά ειρηνικός[18].

Υπάρχουν Καινοδιαθηκικές αναφορές που αφορούν των αριθμό των ουρανίων δυνάμεων. Συγκεκριμένα στο Κατά Λουκά Ευαγγέλιο, άγγελοι υμνούν και δοξολογούν το Θεό για το γεγονός της ενανθρώπησης «εξαίφνης, εγένετο συν τω αγγέλω πλήθος στρατιάς ουρανίου αινούντων τον Θεόν»[19]. Πολύ σημαντική είναι η αναφορά σχετικά με το πλήθος των αγγέλων του ίδιου του Κυρίου, όταν επιπλήττει τον Απόστολο Πέτρο για την πράξη στην όποια προέβηκε, στον κήπο της Γεθσημανής κατά την ώρα της σύλληψης του Ιησού Χριστού. Ο Κύριος του ανέφερε τη δυνατότητα που είχε να ζητήσει από τον Πατέρα του, να του στείλει πολυάριθμους αγγέλους να τον προστατεύσουν[20]. Το απροσμέτρητο πλήθος των αγγέλων καταφαίνεται και στο βιβλίο της Αποκάλυψης, όπου ο Ιωάννης «και ην ο αριθμός αυτών μυριάδες μυριάδων και χιλιάδες χιλιάδων»[21]. Ο απόστολος Παύλος με τη σειρά του, στην προς Εβραίους επιστολή αναφέρει ότι αναρίθμητοι άγγελοι αλλά και άνθρωποι θα είναι μέτοχοι της Βασιλείας του Θεού και θα ευφραίνονται αενάως «μυριάσιν αγγέλων πανηγύρει και εκκλησία πρωτοτόκων απογεγραμμένων εν ουρανοίς»[22].

Συμπερασματικά ο αριθμός των αγγέλων είναι αρκετά μεγάλος και δεν μπορεί να ορισθεί ακόμη και μετά την πτώση του Εωσφόρου και του τάγματος του. Επίσης δεν μπορεί να θεμελιωθεί καμιά διάκριση τους, ενώ το βασικό κριτήριο διαφοροποίησης τους είναι η λειτουργικότητα των διαφόρων κατηγοριών και ίσως η μετοχή τους στη χάρη του Αγίου Πνεύματος.

Παραπομπές:
[1] Γεν. 3, 24
[2] Εβρ. 9, 5
[3] Εφ. 1, 21
[4] Α΄ Θεσ. 4, 16
[5] Ο Μ. Αθανάσιος, Ιω. Χρυσόστομος, Ιω. Δαμασκηνός, Θεοδώρητος Κύρου και Μ. Βασίλειος ασχολήθηκαν επισταμένα με το ζήτημα των Αγγέλων.
[6] Μ.Βασίλειου, Κατά Ευνομίου, PG 29, 657B
[7] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 205D
[8] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 205B
[9] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 205D
[10] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 237C

[11] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 240A
[12] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 237D
[13] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 257B
[14] Διονυσίου Αρεοπαγίτη, Περί ουρανίου ιεραρχίας, PG 3, 260A
[15]Παρακλητική, Εξαποστειλάριο όρθρου Δευτέρας Α΄ Ήχου, «Αρχάγγελοι και Αγγελοι, Αρχαι και Κυριοτητες, Δυναμεις και Εξουσιαι, Θρονοι και Πολυομματα..του ασβεστου», Κάθισμα Όρθρου 8ης Νοεμβρίου, Ήχος δ ΄, «Τα Χερουβιμ και Σεραφιμ πολυομματα των Αρχαγγελων λειτουργων τα στρατευματα, συν Εξουσιαις, Θρονοι, Κυριοτητες, Αγγελοι, Δυναμεις τε, και Αρχαι…Δεσποτην».
[16]Χρήστου Π., Εκκλησιαστική Γραμματολογία, Πατέρες και Θεολόγοι του Χριστιανισμού, τομ. Α’, Εκδ. Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 1999, σ 288
[17]Στο βιβλίο των Ψαλμών και συγκεκριμένα στον ψαλμό ΡΜΗ’ αναφέρεται το εξής: «αινείτε αυτόν πάντες οι άγγελοι αυτού, αινείτε αυτόν πάσαι αι δυνάμεις αυτού»[17].
[18] Γρηγορίο Νύσσης, Εξήγησις εις τον Εκκλησιαστήν, PG 41, 748D.
[19] Λουκ. 2, 13
[20] Ματθ. 26, 53, «ή δοκείς ότι ου δύναμαι άρτι παρακαλέσαι τον πατέρα μου, και παραστήσει μοι πλείους ή δώδεκα λεγεώνας αγγέλων;»
[21] Αποκ. 5, 11
[22] Εβρ. 12, 22 – 23

Πηγή: pemptousia.gr